

Natura Communities Case Study

Cúlra an Tionscadail

Tá Bun Dorcha ar cheann de na dobharcheantair is tábhachtaí in Éirinn don Diúilicín Péarla Fionnuisce (*Margaritifera margaritifera*). Tá an dobharcheantar comhdhéanta freisin de cheantair fhairsing de thailte móna ardchaighdeáin agus de ghnáthóga ardtalún, ag ionchorprú achar 4,065 ha de thailte faoi úinéireacht phríobháideach agus de choimín. Tá an chuid is mó d'fheirmeoirí sa réimse seo rannpháirteach sa Chomhpháirtíocht Nuálaíochta Eorpach (EIP) de Thionscadal na Diúilicín Péarla (PMP), Scéim Íocaíochta Agra-chomhshaoil (RBPS) atá bunaithe ar thorthaí. Tá an chuid is mó de na tailte i nDobharcheantar Bhun Dorcha mar chuid de Limistéar Caomhantais Speisialta (SAC) Cnoc Maol Réidh/Sheeffry/Oireamh laistigh de líonra Nádúrtha 2000.

An Fhadhb

Tá tailte laistigh den chlár PMP faoi réir measúnú bliantúil ar cháilíocht na ngnáthóg. De na tailte talmhaíochta a ndearnadh measúnú orthu sa chlár, taifeadtar thart ar 12% a bheith i riocht fo-optamach mar gheall ar láithreach speiceas ionrach neamhdhúchasach, Róslabhras (*Róslabhras ponticum*). Athraíonn aibíocht agus dlús an Róslabhrais ar fud an cheantair seo ó shíológa neamhaibí atá scaipte go tanaí go tiubh de phlandaí aibí.

Aidhmeanna an Tionscadail

- Clár rialaithe róslabhras a fhorbairt agus a léiriú do Dhobharcheantar iomlán Bhun Dorcha, Co. Mhaigh Eo.
- Cumas a thógáil sa phobal áitiúil chun iad a chumasú chun dul i ngleic leis an mbagairt mhór seo don bhithéagsúlacht áitiúil.
- Teimpléad a sholáthar maidir le conas a d'fhéadfaí tionscadail chomhchosúla a reáchtáil in áiteanna eile in Éirinn.

Plean Tionscadail

Forbróidh foireann an tionscadail, i gcomhar leis an bpobal áitiúil agus páirtithe leasmhara ábhartha, clár rialaithe do Róslabhras ag leibhéal an dobharcheantair.

Mar chuid den tionscadal seo déanfar cur i bhfeidhm an chlár a thástáil laistigh d'achar samplach inar féidir na teicnící rialaithe is oiriúnaí a fhorbairt ar fud cásanna tipiciúla ina dtarlaíonn róslabhras, m.sh. dlús, gnáthóga agus láithreacha éagsúla.

Cabhróidh an staidéar píolótach seo le bonn eolais a chur faoin gcur chuige maidir le plean a chur i bhfeidhm ar fud an dobharcheantair.

Tógfaidh na tionscadail ar an méid a foghlaimíodh ó thionscadail eile ar nós an [MacGillycuddy Reeks EIP](#) agus [EIP Thuaisceart Chonamara](#), tá cur chuige nuálaíoch forbartha ag an dá thionscadal seo i gcomhpháirtíocht le feirmeoirí chun aghaidh a thabhairt ar bhagairt an Róslabhrais ina gceantair féin.

Céimeanna an Tionscadail

- Seoladh tionscadail
- Rannpháirtíocht le geallsealbhóirí agus pobail
- Suirbhé ar fud an dobharcheantair ar fhairsinge agus ar dháileadh Róslabhrais
- Grúpaí áitiúla a oiliúint i modhanna díothaithe dea-chleachtais
- Díothú a thástáil i gcásanna éagsúla laistigh de dhobharcheantar
- Plean gníomhaíochta deiridh a fhorbairt do chur i bhfeidhm Chéim II

Cé atá i gceist?

Is tionscadal faoi stiúir an phobail é Tionscadal Rialaithe Róslabhrais Dobharcheantar Bhun Dorcha atá á stiúradh ag Cumann Forbartha an Liónáin. Tá an tionscadal seo maoinithe ag Seirbhís Páirceanna Náisiúnta agus Fiadhúlra na Roinne Tithíochta, Rialtais Áitiúil agus Oidhreachta trí LIFE IP Nádúr an Atlantaigh Fhiáin, tionscadal a dhíríonn ar luach a chur lenár líonra láithreán Nádúrtha 2000 d'úinéirí talún, agus an pobail, le fócas ar leith ar bhratphortaigh.

- Cumann Forbartha an Liónáin
- Tionscadal Diúilicín Péarla EIP
- LIFE IP Nádúr an Atlantaigh Fhiáin
- Suirbhéireacht Bhogaigh Éireann
- An Roinn Tithíochta, Rialtais Áitiúil, agus Oidhreachta
- An Roinn Talmhaíochta, Bia agus Mara
- Comhairle Contae Mhaigh Eo
- Comhlacht Forbartha Iardheisceart Mhaigh Eo
- Coillte
- Clár Uiscí na nÚdarás Áitiúil (LAWPRO)
- Feirmeoirí Aontaithe na hÉireann
- Cumann Feirmeoirí Dúlra & Cnoic na hÉireann

Comhordaitheoir an Tionscadail

“Agus tú i do chónaí agus i mbun feirmeoireachta i mBun Dorcha tuigeann tú go bhfuil oidhrecht de thírdhreach íontach faighte agat le hoidhrecht ina bhfuil an daonra is fearr san Eoraip de Dhiúilicíní Péarla Fionnuisce. Le teacht an Tionscadail Diúilicín Péarla EIP, chiallaigh sé don chéad uair go raibh an saineolas againn ar an talamh chun a thaispeáint dúinn cad a bhí á dhéanamh againn i gceart agus cad a d’fhéadfaimis a dhéanamh chun cabhrú le feabhas a chur ar cháilíocht an fhásra agus an uisce atá chomh tábhachtach do chosaint an speicis fhíor-annamh seo, a ina chónaí ar feadh suas le 120 bliain. Ceann de na bagairtí is mó ar an Diúilicín Péarla Fionnuisce ná an speiceas ionrach Róslabhrais mar go bhféadfadh sé fásra dúchasach ardtailte an dobharcheantair a bhrú amach. Nuair a tugadh an Róslabhrais isteach sa cheantar den chéad uair, is beag a bhí a fhios ag éinne cé chomh hidéalach agus a bhí na coinníollacha chun gur tosaigh sé ina fhadhb mhór. Dá bhrí sin, tá sé an-spreagúil go bhfuil maoiniú faighte againn trí LIFE IP Nádúr an Atlantaigh Fhiáin chun clár a chur i bhfeidhm a bhfuil súil againn go ndíothófar an Róslabhrais i ndobharcheantar iomlán Bhun Dorcha.”

Martin Gavin, Cumann Forbartha an Liónáin

WILD ATLANTIC
NATURE LIFE

An Roinn Tithíochta,
Rialtais Áitiúil agus Oidhreachta
Department of Housing,
Local Government and Heritage